

Қазақстан Республикасының газ саласын дамытудың 2022 – 2026 жылдарға арналған кешенді жоспарын бекіту туралы

Күші жойған

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 18 шілдедегі № 488 қаулысы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2025 жылғы 21 маусымдағы № 463 қаулысымен.

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Үкіметінің 21.06.2025 № 463 қаулысымен.

Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасының газ саласын дамытудың 2022 – 2026 жылдарға арналған кешенді жоспары (бұдан әрі – Кешенді жоспар) бекітілсін.

2. Орталық және жергілікті атқарушы органдар, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдар (келісу бойынша), сондай-ақ Кешенді жоспардың орындалуына жауапты өзге де ұйымдар (келісу бойынша):

1) Кешенді жоспарда көзделген іс-шаралардың уақтылы іске асырылуын қамтамасыз етсін;

2) тоқсан сайын есепті тоқсаннан кейінгі айдың 5-і күніне дейін Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігіне Кешенді жоспардың орындалу барысы туралы ақпарат беріп отырсын.

3. Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі жылына екі рет, 15 шілдеге және 15 қаңтарға қарай Кешенді жоспардың орындалу барысы туралы жиынтық ақпаратты Қазақстан Республикасы Үкіметінің Аппаратына беріп тұрсын.

Ескерту. 3-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Үкіметінің 17.03.2023 № 236 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

4. Кешенді жоспардың орындалуын бақылау және үйлестіру Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігіне жүктелсін.

5. Осы қаулы қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі

Ә. Смайылов

Қазақстан Республикасы
Үкіметінің

Қазақстан Республикасының газ саласын дамытудың 2022 – 2026 жылдарға арналған кешенді жоспары

Ескерту. Жоспарға өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 17.03.2023 № 236 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Кіріспе

"Жасыл" энергетиканы дамыту, атап айтқанда энергияның баламалы және жаңартылатын көздеріне көшу жағдайында көптеген мемлекеттер мен ірі трансұлттық мұнай-газ компаниялары өзінің болашақ дамуының негізгі бағдарларын пысықтау үшін әлемдік экономиканың көмірсутек ресурстарына деген қажеттілігінің жаһандық өрбу сценарийлеріне елеулі назар аударады.

Табиғи газ әлемдік энергетика құрылымында және халықаралық отын теңгерімінде ерекше орын алады.

Қазақстанда Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың бастамасы бойынша және Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың басшылығымен елдің ұзақ мерзімді дамуының стратегиясы – "Қазақстан – 2050 стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты" табысты іске асырылуда, елдің орнықты дамуының маңызды басымдықтарының бірі ретінде экономика салаларын пайдалылық, инвестициялардан қайтарымдылық пен бәсекеге қабілеттілік қағидаттарында дамытудағы жан-жақты экономикалық прагматизм айқындалған, онда елдің газ ресурстарын және тұтас газ саласын басқарудың ағымдағы жүйесін қайта қарау да көзделген.

Газ саласы Қазақстан Республикасының экономикалық және әлеуметтік әл-ауқатында басты рөл атқарады. Бұл ретте газ саласын тиімді дамыту үшін бірқатар тежеуші факторлар бар, оның ішінде газдың ресурстық базасын кеңейту жобаларының инвестициялық тартымдылығының төмендігі, газ тасымалдау инфрақұрылымының шамадан тыс тозуы, ішкі нарықта газ жеткізу кезінде баға белгілеудің шығынсыз деңгейіне қол жеткізілмеуі.

Елдің энергетикалық және экономикалық қауіпсіздігін арттыру мақсатында бұл секторда тиісті реформалар талап етіледі.

Кешенді жоспар Қазақстан Республикасының газ саласын кезең-кезеңімен реформалаудың және кешенді дамытудың 2030 жылға дейінгі кезеңге арналған пайымы мен негізгі тәсілдерін айқындайды.

Бұл құжатта тежеуші факторларды талдау және газ саласын мынадай бағыттар бойынша тиімді дамыту үшін қажетті бастамалар қамтылған:

газды барлаудың, өндірудің, өңдеудің және газ тасымалдаудың жеткізуші инфрақұрылымын салудың жаңа жобалары үшін қолайлы инвестициялық ахуал жасау есебінен тауарлық газ ресурстарын ұлғайту;

қолдауға мұқтаж тұтынушылар санаттары үшін, ең алдымен, халықтың әлеуметтік қорғалмаған топтары үшін газ бағасын ұстап тұрудың мемлекеттік саясатын ескере отырып, ішкі нарықты қамтамасыз ету;

ішкі нарықтың қажеттіліктерін басымдықпен қамтамасыз еткеннен кейін артық газ есебінен газ экспорты;

газ тасымалдаудың қол жеткізілген көрсеткіштерін ұстап тұру және ұлғайту, газдандыруды, оның ішінде Қазақстанның солтүстік өңірлерін газдандыруды одан әрі дамыту және газбен орнықты жабдықтауға қауіп төндіретін күрделі ақаулар мен "олқы тұстарды" жою үшін газ тасымалдау инфрақұрылымын жаңғырту және кеңейту;

мұнай-газ химиясын дамытуға ықпал ету;

газ саласын басқару реформасы.

Ағымдағы жағдайды талдау

Тауарлық газ ресурстарын ұлғайту

Өз құрылымы бойынша Қазақстан Республикасында өндірілетін газ негізінен ілеспе мұнай газы болып табылады.

Қазақстанда газ өндірудің 75 %-дан астамын Қарашығанақ, Қашаған және Теңіз жобалары қамтамасыз етеді (бұл ретте Қарашығанақта жалпы өндіру көлемі төрт жыл бойы іс жүзінде өзгеріссіз қалды, ал Теңіз бен Қашағанда үш жыл бойы біртіндеп ұлғайды).

2021 жылдың қорытындысы бойынша өндірілген ілеспе мұнай газының шамамен 32 %-ы қабаттық қысымды ұстап тұру үшін қабатқа кері айдалды, 13%-ы жер қойнауын пайдаланушылардың жеке технологиялық мұқтаждықтарына, электр энергиясын өндіруге және кәдеге жаратуға пайдаланылды, сондай-ақ 55 % өңдеуге жіберілген болатын.

Өңделген газды өткізудің жалпы көлемінен ішкі нарықтың қажеттілігіне 72 % және экспортқа 28 % жіберілді.

Энергетикалық қауіпсіздікті сақтау және газ саласын одан әрі орнықты дамыту үшін ресурстық базаны кеңейту қажет.

Шикі газ өндіру көлемін және тауарлық газ өндірісін басым тәртіппен ұлғайту барланған, қазіргі уақытта игеруге дайын кен орындары (Қаламқас – Теңіз, Прорва кен орындары тобы, Өріктау) есебінен жоспарланған. Қосымша преференцияларды пысықтау елеулі прогреске ықпал ететін болады, бұл

стратегиялық инвесторларды тарта отырып, осы кен орындарын игеруді жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Трансшекаралық болып табылатын Имашев кен орнында (172 млрд м³) қосымша зерттеу және барлау жүргізу жоспарлануда.

Қашаған кен орнында кеңейту жобаларының қазір қаралып отырған тұжырымдамалары ілеспе шикі газды коммерцияландыру мүмкіндігін басым етеді. Бүгінгі күні тартылған инвестор газ және газбен жабдықтау саласындағы ұлттық оператормен (бұдан әрі – ұлттық оператор) бірлесіп, жылына 1 млрд м³ шикі газ өңдеуге арналған газ өңдеу зауытын (бұдан әрі – ГӨЗ) салу бойынша инвестициялық шешім қабылдады. Қашаған кен орнының операторы кен орнын игерудің кейінгі кезеңдерінде экономикалық және технологиялық негіз болған жағдайда ГӨЗ-де газ өткізуді өрістетуді жоспарлап отыр. Бұл жобалар маңызды болып табылады және мемлекет тарапынан қолдауды талап етуі мүмкін.

Елдің ішкі нарығын газбен тұрақты және үздіксіз қамтамасыз ету мақсатында 2012 жылы тауарлық газды бірыңғай сатып алушы институты енгізілді.

Ұлттық оператор – "QazaqGaz" ҰК" АҚ-ның жер қойнауын пайдаланушылардан газды сатып алудағы басым құқығын және оны ішкі нарықта да, сыртқы нарықтарда да өткізудің айрықша құқығын көздейтін тауарлық газды көтерме және бөлшек саудада өткізу нарығының монополиялық моделі экспорттық кірістер есебінен ішкі нарықта бағаларды субсидиялауды қамтамасыз етеді.

Сонымен бірге 2010 – 2021 жылдары ішкі нарықта газ тұтыну көлемі 9 млрд м³-ден 18,6 млрд м³ дейін 106 % ұлғайды, ал 2025 жылға қарай тауарлық газ тапшылығы күтілуде. Бұл ұлттық оператордың экспорттық кірістері есебінен ішкі нарықты субсидиялау мүмкіндігін жоққа шығарады және тауарлық газды өндіру көлемін ұлғайту жөнінде шаралар кешенін қабылдауды талап етеді.

Сонымен қатар жеке инвестициялар үшін тауарлық газ өндірудің тартымсыз болуының себебі – нарыққа мемлекеттің монополиялы қатысуы және ол жүзеге асырып отырған бағаларды реттеу. Ішкі нарықты монополияландырудың монополиялық шығындар қаупі де бар.

Осыған байланысты жеке, мемлекеттік емес инвестицияларды тарту мақсатында нарықты реттеуден реттеуден біртіндеп арылудан тұратын бәсекелі модельді жасау, нарықты реттеуден арылтудың және газдың тәуелсіз жеткізушілері үшін жер қойнауын пайдаланушылардың ресурстарына делдалсыз тең, тікелей қолжетімділікті қамтамасыз етудің құралы ретінде биржалық сауданы дамыту тауарлық газ нарығын дамытудың ұзақ мерзімді мақсатына айналуға тиіс.

Тауарлық газ нарығын дамытудың бәсекелі моделін іске асыру үшін газ өндіру көлемін ұлғайту, оны ішкі нарыққа өткізуден болатын шығындарды және 2025 жылға қарай ЕАЭО ортақ газ нарығын қалыптастыру жағдайында ішкі және сыртқы нарықтардағы баға диспаритетін қысқарту қажет.

Елді газдандыру

Бүгінгі күні елімізде "Газ және газбен жабдықтау туралы" Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Заң) 5-бабының 4) тармақшасына сәйкес әзірленген және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 4 қарашадағы № 1171 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасын газдандырудың 2015 – 2030 жылдарға арналған бас схемасы (бұдан әрі – бас схема) іске асырылуда. Үкіметтің тапсырмасына сәйкес газдандырудың бас схемасын 2022 жылдың соңына дейін өзектілендіру көзделіп отыр.

Бас схемаға сәйкес елдің ішкі тұтынушыларын газдандыру мемлекеттік қаражат, сондай-ақ ұлттық оператор компаниялары тобының инвестициялық бағдарламалары есебінен жүзеге асырылады.

2010 жылдан бастап 2021 жыл аралығындағы кезеңде мемлекеттік бюджет есебінен 1300-ден астам газдандыру жобасы іске асырылды, өңірлерде 18 мың км астам газ тарату желілері салынды.

Елді газдандыру бюджет қаражатынан басқа инвестициялық бағдарламалардың іс-шараларын іске асыру шеңберінде ұлттық оператордың кірістері есебінен де жүргізіледі. 2010 – 2021 жылдары ұлттық оператор елдің әртүрлі өңірлерінде газбен жабдықтаудың 9,5 мың км астам тарату желісінің құрылысы бойынша іс-шараларды орындады.

2019 жылғы желтоқсанда Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың "Бес әлеуметтік бастама" атты Қазақстан халқына Жолдауында айтылған тапсырмасы және Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың "Игілік баршаға! Сабақтастық. Әділдік. Өрлеу" сайлауалды бағдарламасы шеңберінде берілген "Сарыарқа" МГҚ құрылысын уақтылы аяқтау жөніндегі тапсырмасы бойынша "Қызылорда – Нұр-Сұлтан" бағытында ұзындығы 1061,3 км "Сарыарқа" МГҚ-ның бірінші кезеңінің құрылысы аяқталды және пайдалануға берілді.

Қызылорда облысынан бастау алған "Сарыарқа" газ құбырының бірінші кезеңі астананы, еліміздің орталық өңірлерін және солтүстік өңірінің бір бөлігін экологиялық таза отын түрімен қамтамасыз етуге мүмкіндік берді, бұл тәуелсіздік алған сәттен бері еліміз үшін тарихи маңызды оқиғалардың бірі болып табылады.

Осылайша, 2022 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша еліміздің халқын газдандыру деңгейі 53,07 %-ға жетті немесе 9,8 млн адам табиғи газға қол жеткізді.

Газдандыру деңгейінің өсуін және жаңа тұтынушылардың қосылғанын ескере отырып, 2010 – 2021 жылдары ішкі нарықта газ тұтыну көлемі 9,0 млрд м³-ден 18,6 млрд м³-ге дейін 106 %-ға өсті, олар ұлттық оператордың газ тасымалдау жүйесі арқылы жеткізіледі.

Газдандырудың бас схемасын тиімді іске асыруға кедергі келтіретін негізгі проблемалар:

- 1) берілетін объектілер құнының объективті емес және ұзақ уақыт бағалануы;
- 2) осы рәсім кезінде тариф белгілеу мәселесінің реттелмеуіне байланысты объектілердің берілуін тежеу;
- 3) коммуналдық меншіктен республикалық меншікке беру кезеңінде объектілерді беру рәсімінің ұзақтығы және ведомстволық тиесілігі (2 және одан көп жыл).

Тауарлық газ экспорты және транзиті

Ішкі және сыртқы нарықтарға көмірсутектерді жеткізудің көп векторлы қағидаттарына сүйене отырып, Қазақстан тауарлық газдың транзиті мен экспорттық жеткізілімдері бойынша экономикалық тиімді барлық маршруттарды дамытуға ұмтылады.

2021 жылдың қорытындысы бойынша қазақстандық газдың экспорты 7,2 млрд м³ құрады.

2017 жылғы 15 қазаннан бастап "Қазақстан – Қытай" МГҚ арқылы Қытайға отандық газды жеткізу басталды, осылайша экспорттық бағыттар әртараптандырылды. Қытай тарапымен жылына 10 млрд м³ дейін қазақстандық газды жеткізу бойынша орта мерзімді келісімшарт жасалды.

2017 – 2021 жылдар аралығындағы кезеңде Қытайға қазақстандық газ экспорты 1,5 млрд м³-ден 5,9 млрд м³-ге дейін төрт есе өсті.

Аса ірі жеткізуші елдер мен газ тұтынушылар арасында географиялық қолайлы орналасуының арқасында Қазақстан Республикасының перспективалық транзиттік әлеуеті бар.

Газ транзиті көлемінің көзі Өзбекстан Республикасы мен Түрікменстан, ал алушылары – Ресей Федерациясы мен Қытай болып табылады.

2021 жылдың қорытындысы бойынша халықаралық газ транзиті 79,3 млрд м³, оның ішінде ортаазиялық газ транзиті – 48,5 млрд м³, ресейлік – 30,8 млрд м³ құрады.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан – Қытай газ құбырын салу мен пайдаланудағы ынтымақтастық туралы келісімге сәйкес газды ішкі тасымалдау мен отандық газды экспорттауға да, Қазақстан аумағы арқылы Қытайға ортаазиялық газды транзиттеуге де арналған "Қазақстан – Қытай" газ құбыры салынды және табысты пайдаланылуда.

"Қазақстан – Қытай" газ құбыры екі учаскеден тұрады:

бірінші учаске – үш желілі, жалпы өткізу қабілеті жылына 55 млрд м³ "Түрікменстан – Өзбекстан – Қазақстан – Қытай" бағыты бойынша газ құбыры учаскесі;

екінші учаске – бір желілі, өткізу қабілеті жылына 15 млрд м³ "Бейнеу – Бозой – Шымкент" бағыты бойынша газ құбыры учаскесі.

"Қазақстан – Қытай" МГҚ-ның Қазақстан үшін стратегиялық мәні аса маңызды, себебі ол:

елдің батыстағы газ өндіретін өңірлерінен газ жеткізу есебінен Қазақстан Республикасының бұрын импортқа тәуелді болған оңтүстік өңірлерін табиғи газбен қамтамасыз ету арқылы Қазақстан Республикасының энергетикалық қауіпсіздігін қамтамасыз етеді;

"Сарыарқа" МГҚ "Бейнеу – Бозой – Шымкент" МГҚ-ға қосу есебінен елді мекендерді, оның ішінде республиканың орталық және солтүстік өңірлерін газдандыруға ықпал етеді;

"Орта Азия – Орталық", "Бұхара – Орал", "Сарыарқа", "Газли – Шымкент", "Бұхара газды ауданы – Ташкент – Бішкек – Алматы" МГҚ қоса алғанда, аса ірі газ магистральдарын біріктіріп, бірыңғай газ тасымалдау жүйесін құрайды, бұл газ легін тиімді басқаруға мүмкіндік береді;

мынаған:

ортаазиялық газды жеткізудің транзиттік әлеуетін арттыруға;

қазақстандық газды жеткізудің экспорттық бағыттарын әртараптандыруға мүмкіндік береді.

Осылайша, "Қазақстан – Қытай" газ құбыры Қазақстан экономикасында баға жетпес рөл атқарады.

Сонымен қатар экспорттық әлеуетті қолдау, оңтүстік және орталық өңірлерді газбен тұрақты қамтамасыз ету үшін "Бейнеу – Бозой – Шымкент" МГҚ екінші желісін салу қажет.

Мұнай-газ химиясы

Қазақстанда мұнай-газ секторын шикізаттық бағытталудан қосылған құны жоғары өнім шығаруға қайта бағдарлау жұмыстары тұрақты негізде жүргізілуде, бұл мұнай-газ химиясы өнеркәсібін дамытуды көздейді.

Қазақстан Республикасының мұнай-химия өнеркәсібін дамытудың 2008 – 2013 жылдарға арналған бағдарламасы, Қазақстан Республикасын индустриялық-инновациялық дамытудың 2010 – 2014 жылдарға және 2015 – 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламалары (ИИДМБ) іске асырылды, олардың шеңберінде мұнай өңдеу зауыттары (МӨЗ) жаңғыртылды, битум өндіру зауыты және хош иісті көмірсутектер (бензол, параксилол) кешені салынды, Атырау облысында мұнай-газ химиясы мен индустриялық жобаларға арналған арнайы экономикалық аймақ құрылды.

Қазақстанда экспортқа бағдарланған, мұнай-газ химиясы өнімдерін шығаратын бірқатар өндірістер жұмыс істейді.

Жаңа кәсіпорындардың іске қосылуына және жұмыс істеп тұрған қазақстандық зауыттардың өнім шығару көлемінің ұлғаюына байланысты жыл сайын мұнай-газ химиясы өнімдері өндірісінің өсуі байқалады.

2021 жылы өндірілген мұнай-газ химиясы өнімінің көлемі 190 мың тоннаны құрады, бұл 2016 жылмен (66 мың тонна) салыстырғанда 3 есе артық. 2030 жылға қарай өнім өндірудің болжамды көлемі 3 млн тоннаға дейін ұлғаяды деп күтілуде.

Газ саласын дамытудың негізгі мақсаттары мен бағыттары

Кешенді жоспардың негізгі мақсаттары Заңның 4-бабына сәйкес басым тәртіппен Қазақстан Республикасының тұтынушыларын қауіпсіз және іркіліссіз газбен жабдықтауды қамтамасыз ету, газ транзиті жөніндегі міндеттемелерді тұрақты орындау, газдың ресурстық базасын кеңейту және газ экспортының көлемін ұлғайту болып табылады.

Газ саласы ел экономикасы өсуінің драйверіне айналып, мынадай көрсеткіштерге қол жеткізу шартымен 2030 жылға қарай ЖІӨ-ге салымды екі еселей алады:

тауарлық газ ресурстарын ұлғайту: тауарлық газ өндірісін 2021 жылғы 29,4 млрд м³-ден 2030 жылға қарай 42,1 млрд м³-ге дейін ұлғайту мүмкіндігі бар. Ішкі нарықты және экспортты тауарлық газбен қамтамасыз ету үшін фискалдық преференциялар және жер қойнауын пайдаланушылар үшін тауарлық газды тиімді сатып алу бағасын беру жолымен газ жобаларына инвестицияларды ынталандыруды ескере отырып, газ өндіру мен өңдеудің жаңа жобаларына инвестициялар тарту қажет;

ішкі нарық: Қазақстан Республикасының халқын газдандырумен қамту деңгейін 2021 жылғы 9,8 млн адамнан (53,07 %) 2030 жылы 13,5 млн адамға (65 %) дейін ұлғайту жоспарланып отыр;

тасымалдау: тасымалдаудың өсуіне байланысты қолданыстағы газ тасымалдау жүйесінің сенімді және тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету, сондай-ақ оның өткізу қабілетін ұлғайту қажет.

Шикі газ өндіру мен тауарлық газ өндірісінің ұлғаюын, Қазақстанның оңтүстік және орталық аудандарын газдандырудың дамуын, жылу-электр генерациялау кәсіпорындарының газға ауыстырылуын ескере отырып, "Бейнеу – Бозой – Шымкент" магистральдық газ құбырының қуаты жылына 10 млрд м³ және одан жоғары 2-ші желісін салу қажет болады;

мұнай-газ химиясы: қосымша жұмыс орындарын ашуға және ел экономикасының табысын ұлғайтуға мүмкіндік беретін бәсекеге қабілетті мұнай-газ химиясы саласын құру үшін мүмкіндіктер бар. Бұл бағытта ұлттық оператор мүдделі инвесторларға шикізаттың кепілді көлемін және өндіріс орындарына тасымалдаудың тұрақты шарттарын қамтамасыз ету мақсатында олармен өзара іс-қимыл жасауда.

Қойылған мақсаттарға қол жеткізу халықаралық сарапшылардың, оның ішінде Азия даму банкі сарапшыларының ұсынымдарын ескере отырып, қордаланған проблемалардың уақтылы шешілуіне және жоғарыда көрсетілген бағыттар бойынша даму бастамаларының іске асырылуына тікелей байланысты;

газды газ-мотор отыны ретінде пайдалану: Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 29 қарашадағы № 797 қаулысымен бекітілген Табиғи газды мотор отыны ретінде пайдалануды кеңейту жөніндегі 2019 – 2022 жылдарға арналған іс-шаралар жоспарын одан әрі іске асыру бойынша мемлекеттік қолдау қажет.

Ресурстық база

Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі газ теңгерімі, млн м³

Атауы	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027 ж.	2028 ж.	2029 ж.	2030 ж.
	болжам	болжам	болжам	болжам	болжам	болжам	болжам	болжам	болжам
Қазақстан Республикасының шикі газын өндіру	57 497	58 690	66 609	71 832	72 973	82 716	86 559	85 479	87 089
Газ өндіру (жұмыс істеп тұрған)	57 486	58 391	65 529	69 531	70 007	78 781	82 050		81 711

Қазақста н Республи касының тауарлық газ экспорты , млн м ³	5 186	4 459	3 166	-1 983	-2 251	-1 932	-1 669	-1 690	1 113
---	-------	-------	-------	--------	--------	--------	--------	--------	-------

* Газдың бұл теңгерімі болжамды болып табылады және экономиканың мұқтаждары үшін отынның баламалы түрлерін пайдалануға сүйене отырып түзетілуі мүмкін, бұл экспорттық әлеуетті және газ ресурстарын ұтымды пайдалануды сақтауға да мүмкіндік береді.

** Газ өндеудің 6 млрд м³ дейін ұлғаюы ескерілетін Қашаған ГӨЗ қуатын қосымша 6 млрд м³ кеңейту жобасы (2б кезең) қосымша зерделеуді талап етеді.

*** Мұнай-газ химиясынан алынатын өнімдер: полиэтилен, полипропилен, ПЭТФ, полиамиды, ПВХ, полибутадиең және т.б.

Іс жүзіндегі сценарий бойынша тауарлық газ өндірісін 2030 жылға қарай жылына 42,1 млрд м³ дейін ұлғайту болжануда.

Ірі мұнай-газ активтерінде газ өндіру

2030 жылға қарай Қазақстанда шикі газ өндіру 87 млрд м³ деңгейінде болады деп күтілуде. Алайда 2030 жылы өндірілген 87 млрд м³ газдың 42,1 млрд м³ ғана тауарлық газ (48 %) етіп өңделетін болады. Қалған газ өз қажеттіліктеріне пайдаланылады немесе қабатқа кері айдалатын болады.

Қабатқа газды кері айдау қабат қысымын ұстап тұрудың тиімді тәсілдерінің бірі болып табылады, осы әдісті таңдау жөніндегі шешім геологиялық, техникалық-экономикалық факторларды ескере отырып қабылданады. Теңіз және Қарашығанақ кен орындарында газды кері айдау қабаттық қысымды ұстап тұрудың әртүрлі балама нұсқаларын қарау және бұрын мақұлданған Кен орындарын игеру стратегиясы ескеріліп, жобалық құжаттармен расталған, қалыптасқан инфрақұрылымы бар қабаттық қысымды ұстап тұрудың сыналған әдісі болып табылады. Осы кен орындарында газды кері айдауды қысқарту сұйық көмірсутектерді өндіру деңгейінің төмендеуіне әкеледі.

Келісілген кеңейту жобаларын ескере отырып, Теңіз және Қарашығанақ кен орындарында газды коммерцияландыруды таңдау мұқият зерделеніп, технологиялық және экономикалық параметрлер бойынша жеке тәсілмен негізделетін болады әрі уәкілетті мемлекеттік органдармен және әріптестермен келісіледі.

Газ өндіру өсімінің жаңа жобаларын іске асыру

Қазіргі уақытта шикі газ өндіруді және тауарлық газ өндірісін ұлғайту әлеуеті "ҚазМұнайГаз" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының (бұдан әрі – ҚМГ) "Өріктау Орталық" және "Батыс Прорва" сияқты перспективалы кен орындарымен және ұлттық оператордың Анабай және Придорожное кен орындарымен байланысты.

Осы жобаларды іске асыру есебінен шикі газ өндіруді ұлғайту 2030 жылға қарай 2,2 млрд м³ дейін жетуі мүмкін.

млн м³

Саны	Кен орындары	2021 ж.	2022ж.	2023ж.	2024ж.	2025ж.	2026ж.	2027ж.	2028ж.	2029ж.	2030ж.
4	Орталық Өріктау, Батыс Прорва, Анабай, Придорожное			201	611	1 831	2 220	2 352	2 330	2 282	2 187

• газ өндіру көлемі игеруге арналған жобалық құжаттар бекітілгеннен кейін нақтыланатын болады.

Бұған қоса, бірқатар кен орнында өндіру үшін газ өңдеу қуаты мен жеткізуші газ тасымалдау инфрақұрылымын салуды бағалау қажет болатын алынатын расталған газ қорлары бар:

млн м³

Саны	Кен орындары	2021 ж.	2022ж.	2023ж.	2024ж.	2025ж.	2026ж.	2027ж.	2028ж.	2029ж.	2030ж.
4	Теплов-Токаре в тобы (8 кен орны), Аңсаған (Алмекс+), Рожковское, Қарашығанактан қосымша 2,5 млрд м ³ газ өңдеу			98	469	691	3 479	4 111	4 674	5 213	4 538

* газды коммерцияландыру жобасын қарау жоспарланған.

Газ өндіру мен өңдеудің жаңа жобаларын іске асыру үшін олардың рентабельділігінің жеткіліксіздігі тежеуші фактор болып табылады, ол:

а) газдың бөлшек сауда бағаларын ішкі нарықта ұстап тұру қажеттілігіне және жер қойнауын пайдаланушылардың газды экспорттай алмауына байланысты жер қойнауын пайдаланушылардан газды сатып алу бағаларының төмендігіне;

б) газ жобаларын іске асыруға жұмсалатын жоғары күрделі шығындарға;

в) игеруге дайын, барланған жаңа газ қорларының болмауына байланысты.

Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың тапсырмасы бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің, "Шетелдік инвесторлардың қазақстандық кеңесі" қауымдастығының, "ҚазМұнайГаз" ҰК" АҚ мен газ және газбен жабдықтау саласындағы ұлттық оператордың бірлескен жұмыс тобы шеңберінде мұнай-газ саласының инвестициялық тартымдылығын арттыру бойынша жұмыс жүргізілуде.

Газ бөлігінде газ жобаларының инвестициялық тартымдылығын арттырудың негізгі екі тетігі талқылануда:

газды барлаудың, өндіру мен өңдеудің жаңа жобалары үшін ұлттық оператордың жер қойнауын пайдаланушылардан газ сатып алуы үшін бағаның ынталандырушы формуласы;

газ жобалары үшін преференциялар, оның ішінде газды барлау, өндіру, өңдеу және жеткізуші газ тасымалдау инфрақұрылымын салу кезеңдерін қамтитын фискалдық преференциялар.

Газ жер қойнауын пайдаланушылардан жаңа газ жобаларына инвестиция салатын барлық жер қойнауын пайдаланушыларға газ тасымалдау жүйесіне кедергісіз тең қолжетімділіктің берілуі ескеріліп, ұзақ мерзімді офтейк-келісімшарттар шеңберінде комиссиялық негіздегі формула бойынша сатып алынатын болады.

Формула жер қойнауын пайдаланушылардың бәріне оферта ретінде ұсынылатын болады және кен орындары бөлінісінде газдың жаңа көлеміне қолданылады.

Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика және Қаржы министрліктері фискалдық преференциялар беру тетіктерін қарастыруда, өйткені газ жобаларының қажетті рентабельділігін қамтамасыз ету үшін ынталандырушы формула жеткіліксіз. Атап айтқанда, мынадай фискалдық преференцияларды беру мүмкіндіктері қарастырылуда:

Кемінде 12 % деңгейіндегі рентабельділікті қамтамасыз ету үшін газ жобаларына қолданылуға болатын ықтимал преференциялардың тізбесі		
Газ өндіру	Газ өңдеу	Жеткізуші инфрақұрылым

<p>Мүлік салығынан босату</p> <p>ЭКС-дан босату (жаңа газ және газ конденсаты кен орындарында сұйық көмірсутектер өндірілген жағдайда)</p> <p>ПҚӨС-тен босату</p> <p>КТС төлеуден босату</p> <p>ҚҚС төлеуден босату</p> <p>Амортизация лимитін 50 %-ға дейін ұлғайту (өндіруге дейінгі, сол сияқты кейінгі шығындар үшін)</p> <p>КТС және ТТС пайдасына салынатын салықтар бойынша салық салынатын базаны есептеу үшін капиталдың 100 % өсімін енгізу</p> <p>Үстеме пайда салығынан босату</p>	<p>Мүлік салығын төлеуден босату</p> <p>КТС төлеуден босату</p> <p>Жер салығын төлеуден босату</p> <p>0 % импорт кезінде ҚҚС және баж (оның ішінде ГӨЗ жұмысына арналған жабдықтар мен реагенттерге)</p> <p>ҚҚС төлеуден босату</p> <p>Газ өңдеудің жанама өнімдерін: сұйытылған көмірсутекті газ бен конденсатты 100 % экспорттау мүмкіндігі</p>	<p>Мүлік салығын төлеуден босату</p> <p>КТС төлеуден босату</p> <p>Жер салығын төлеуден босату</p> <p>0 % импорт кезінде ҚҚС және баж (оның ішінде компрессорлық станцияларға арналған құбырлар мен жабдықтарға)</p> <p>ҚҚС төлеуден босату</p>
--	---	---

Жаңа газ жобаларына газ бағасының ынталандырушы формуласын және преференцияларды, оның ішінде фискалдык преференцияларды қолдануды уәкілетті орган мен инвестор арасында қол қойылатын жақсартылған модельдік келісімшарт (бұдан әрі – ЖМК) тетігін ескере отырып, заңнамалық түрде бекіту көзделіп отыр.

Газды геологиялық барлау

Қазіргі уақытта газ өндіру жобаларын жете барлауды және жоспарлауды талап ететін бірқатар перспективалы кен орындары бар:

Саны	Кен орындары	Газдың геологиялық қорлары, млрд м ³		
		A+B+C1	C2	Жиыны
18	Ақтоты, Қаламқас-теңіз, Орталық, Қайраң, Лебяжі, Оңтүстік Придорожное, Құбасай, Пионерское, Ракушечное, Аса, Хазар, Махат, С.Нұржанов, Оңтүстік Өріктау, Қаламқас кұрлық, Хвалынское, Имашев, Ростошин	395,2	554,7	950,0

Сондай-ақ шамамен 804 млрд м³ ресурстары бар бірқатар перспективалы газ учаскелері бар.

Саны	Перспективалы газ учаскелері	Күтілетін ресурстар, млрд м ³

14	Әскер, Солтүстік, Оңтүстік, Карповский Оңтүстік, Карповский Солтүстік, Федоров блогы, Қобыланды, Шырақ	803,8
----	--	-------

Негізінен бұл кен орындары мен учаскелер ертеде табылған және рентабельділігінің төмендігі, инвесторлардың болмауы, экологиялық шектеулер себептері бойынша игерілмеген, тоқтап тұрған қорға жатады.

Геологиялық барлау жұмыстарын жүргізу шығынды және қаупі жоғары процесс болып табылады. Сондықтан бірінші кезектегі мақсат газдың анықталған қорларын өндіруге енгізу болып табылады. Қорларды толықтыру мақсатында барлау жұмыстарын газ қорларының сарқылуына қарай жүргізу қажет.

Кейіннен қорларды өндіруге енгізу бойынша бірінші кезектегі міндет шешілгеннен кейін қорларды 100 % және одан жоғары молықтыру коэффициентіне қол жеткізу мақсатында Қазақстанда көмірсутектерді барлаудың ауқымды бағдарламасын іске асыру қажет.

Ол үшін:

негізгі шөгінді бассейндер шегінде газ ресурстарының табылу әлеуеті жоғары аумақтарда геологиялық барлау жұмыстарын жүргізу;

аз зерттелген шөгінді бассейндер шегінде зерделеуді арттыру;

барлау және өндіру кезеңіне преференциялар беруді ескере отырып, халықаралық мұнай-газ компаниялары мен басқа да инвесторларды көмірсутектерді барлауға тарту қажет.

Жазылғандарды ескере отырып, тауарлық газ өндіруді, өңдеуді және оның өндірісін ұлғайту бойынша мынадай басым міндеттер айқындалды:

ірі мұнай-газ активтеріндегі газды коммерцияландырудың техникалық-экономикалық мүмкіндігін зерттеуді жалғастыру;

халықаралық мұнай-газ компанияларын тартуды ескере отырып, көмірсутектерді барлау бағдарламасын әзірлеу және іске асыру;

газға ынталандырушы бағаларды және фискалдық преференцияларды ұсынуды ескере отырып, оларды игеру экономикалық тұрғыдан орынды болған жағдайда, ҚМГ-да бар, игеруге дайын жобалар есебінен тауарлық газды өндіруді және оның өндірісін ұлғайту;

газды барлау, өндіру, өңдеу жобаларының және жеткізуші газ инфрақұрылымын салудың инвестициялық тартымдылығын арттыру үшін фискалдық преференциялар ұсыну;

ұлттық оператордың көлемдердің бір бөлігін жаңа газ жобаларына инвестиция салатын барлық жер қойнауын пайдаланушылардың газ тасымалдау қуаттарына кедергісіз қолжетімділігін ескере отырып, ұзақ мерзімді

офтейк-келісімшарттар бойынша комиссиялық негізде "экспорттан нетбэк" бағасы бойынша өткізуді көздейтін газ бағасының ынталандырушы формуласын әзірлеуі.

Ішкі нарық

2021 жылдың қорытындысы бойынша Қазақстанның 9,8 млн астам тұрғыны (халықтың 53,07 %-ы) табиғи газға қол жеткізді. Ішкі нарықтағы тұтынудың жалпы көлемі 18,6 млрд м³ жетті.

Газды халықтан басқа (тұтыну үлесі 27 %), өнеркәсіп орындары мен бюджеттік ұйымдар (27 %), жылу энергетикалық компаниялар мен коммуналдық-тұрмыстық кәсіпорындар (46 %) пайдаланады.

Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың тапсырмасына сәйкес халықты табиғи газбен қамтуды 2030 жылға қарай 13,5 млн адамға дейін (65 %) ұлғайту мақсатында елді, оның ішінде солтүстік өңірлерді одан әрі газдандыру жалғасатын болады. Осы тапсырманы іске асыру шеңберінде әртүрлі нұсқалар, оның ішінде "Сарыарқа" МГҚ жобасының одан арғы кезеңдерін салу зерделенуде.

Сондай-ақ ішкі тұтынушылар үшін газ бағасының өсімін одан әрі тежеу саясаты жалғасатын болады. Негізінен халықтың әлеуметтік қорғалмаған топтары үшін (2021 жылғы жағдай бойынша шамамен 218 мың отбасы немесе ел халқының 8 %-ы газ бағасын тежеуге мұқтаж) газ бағасы тежелетін болады.

Бұған қоса, ұлттық оператордың газдың ішкі нарығын субсидиялауға шығындарының айтарлықтай өсуі шұғыл шешім қабылдауды талап ететін проблемалардың бірі болып табылады, бұл дефолтқа әкелуі және тиісінше газбен тұрақты жабдықтау үшін қауіп төндіруі мүмкін.

2015 – 2021 жылдары ұлттық оператордың ішкі нарықта тауарлық газды көтерме саудада өткізу шығындарының сомасы шамамен 587 млрд теңгені құрады. Бұл шығындар газ экспортынан түскен кірістер есебінен өтелді.

Алдағы уақытта 2022 – 2026 жылдар аралығындағы кезеңде ұлттық оператор шығындары 1 трлн теңгеге дейін өсуі мүмкін. Бұл магистральдық және таратушы жаңа желілердің пайдалануға берілуіне, мұнай-газ химиясы жобаларына қосымша 4-5 млрд м³ газ бөлінуіне, электр энергиясын генерациялайтын бірқатар қуаттарды газға ауыстыру салдарынан газдандыру деңгейінің ұлғаюына, сондай-ақ ресурстар көлемінің жеткіліксіздігінен экспорттың қысқаруына байланысты.

Нәтижесінде, 2022 жылдан бастап ұлттық оператордың ішкі нарықта тауарлық газды көтерме саудада өткізу шығындары басқа қызмет түрлерінен түсетін кірістерден асып түсетін болады.

Жазылған проблемаларды ескере отырып, ішкі газ нарығын дамытудың мынадай басым бағыттарын айқындау қажет:

Ішкі нарықта газға баға белгілеудің мыналарды көздейтін жаңа моделін әзірлеу қажет:

халықтың әлеуметтік қорғалмаған топтарын қоса алғанда, газ бағасының тежеу жүзеге асырылатын тұтынушылардың жаңа санаттарын енгізу;

газ үшін "экспорттан нетбэк" қағидаты бойынша қалыптастырылатын нарықтық бағаны төлеуге қабілетті тұтынушылардың жаңа санаттарын енгізу (мұндай тұтынушыларға криптовалюталар майнингін жүзеге асыратын кәсіпорындар және газ үшін нарықтық баға төлеуге қабілетті жаңа ірі өнеркәсіптік тұтынушылар жатады);

ұлттық оператордың қаржылық орнықтылығын ұзақ мерзімге қамтамасыз етуді және дефолтқа жол бермеу үшін заңнамалық шараларды қабылдауды есепке ала отырып, реттеуші органдардың тарифтер мен бағаларды ұзақ мерзімді жоспарлау тетіктерін әзірлеу.

Табиғи монополиялар саласындағы қолданыстағы заңнаманы жетілдіру қажеттігі тарифтік саясат саласындағы маңызды мәселелердің бірі болып табылады. Атап айтқанда, "ҚазТрансГаз Аймақ" акционерлік қоғамы (бұдан әрі – ҚТГА) мен "Интергаз Орталық Азия" акционерлік қоғамының (бұдан әрі – ИОА) қолданыстағы шекті тарифтері бес жылдық кезеңге бекітіледі. Оларда тарифтерді бекіту туралы өтінім берілген сәтте жұмыс істеп тұрған газ құбырларына ғана қызмет көрсетуге арналған шығындар ескеріледі. Тарифтер қолданылатын кезеңде ҚТГА немесе ИОА жаңа газ құбырларын теңгерімге немесе сенімгерлік басқаруға қабылдайды. Алайда тарифтер бес жылдық кезеңге бекітілетіндіктен және олардың қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін оларды өзгерту заңнамалық түрде көзделмегендіктен, тарифтерге жаңа газ құбырлары бойынша шығындарды қосу мүмкін емес.

Ұлттық оператор жыл сайын пайыздардың аз сомасын төлеу және негізгі борышты өтеу үшін облигациялардың айналым мерзімінің соңында қомақты соманы төлеу шартымен облигациялар шығарады. Заңнамаға сәйкес тарифтерге облигацияларға қызмет көрсету бойынша нақты төлемдерді ғана қосуға болады, бұл тарифтердің күрт салдарынан облигацияларды өтеудің қомақты сомасын тарифтерге қосуды қиындатады.

Осындай тәсілдің нәтижесінде газ құбырлары ұзақ уақыт бойы ЖАО теңгерімінде болады, бұл кейіннен ел тұтынушыларын газбен қауіпсіз және іркіліссіз жабдықтау тәуекелдеріне әкелуі мүмкін. Бұл ретте ҚТГА мен ИОА-да салынған желілерді ретке келтіруге және пайдалануға беруге, сондай-ақ штат жинау, материалдарды сатып алу, нормативтерге сәйкес тиісті қызмет көрсетуді ұйымдастыру бойынша қосымша шығындар туындайды.

"Азаматтық қорғау туралы" Қазақстан Республикасының Заңы 70-бабының 1) тармақшасына сәйкес газ (құбыржолмен) тасымалдау қауіпті өндірістік

объектілерге жатқызылған. "Газ және газбен жабдықтау туралы" Қазақстан Республикасының Заңы 30-бабының 5-тармағына сәйкес газ тарату ұйымдарының құрамында, демалыс және мереке күндерін қоса алғанда, тәулік бойы жұмыс режиміндегі авариялық-диспетчерлік қызметтің болуы міндетті. Бұдан басқа, Энергетика министрінің 2014 жылғы 12 қарашадағы № 117 бұйрығымен бекітілген тауарлық газды бөлшек саудада өткізудің үлгілік шартының 9-тармағының 4) тармақшасына сәйкес өнім беруші газбен қауіпсіз, авариясыз және іркіліссіз жабдықтауды қамтамасыз етуге және газды қабылдау-беру пунктіне дейін газ қысымын ұстап тұруға міндетті.

Тауарлық газды өндіру көлемін ұлғайту, нарықтың инвестициялық тартымдылығын арттыру, сондай-ақ қолданыстағы баға және тариф белгілеу мен салық салу тетіктерінің жетілмегендігіне байланысты ұлттық оператордың шығындарын қысқарту мақсатында мынадай шаралар қабылдау қажет:

газ тұтынушылардың екі жаңа санатын енгізуді көздеу: газды коммерциялық ірі тұтынушылар және цифрлық майнингті жүзеге асыратын тұлғалар, немесе цифрлық майнингті жүзеге асыратын, газды коммерциялық (нарықтық) көтерме және бөлшек бағалар бойынша сатып алатын тұлғалар үшін электр энергиясын өндіретін тұлғалар;

Энергетика министрлігіне ұзақ мерзімді кезеңге (5 жыл) тауарлық газға шекті көтерме сауда бағасын бекіту бойынша құзырет беру;

тауарлық газдың шекті көтерме бағаларын жылына екі рет өзгерту мүмкіндігін көздеу: МГҚ-мен газ тасымалдау тарифтерін қайта қарау кезінде және заңның қолданыстағы ережелеріне сәйкес 1 шілдеден бастап өзгерту мүмкіндігін көздеу;

күнтізбелік бір жыл ішінде тауарлық газдың шекті көтерме сауда бағасын арттыруды 15 %-дық шектеуді қайта қарау;

"Табиғи монополиялар туралы" Қазақстан Республикасының Заңына: тарифтердің деңгейін олардың қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін қайта қарау мүмкіндігі; тарифтік сметаға іс жүзінде өтеу айналым мерзімінің соңында көзделетін облигацияларды өтеуге арналған жыл сайын қалыптастырылатын резервтерді енгізу бөлігінде тиісті өзгерістер енгізу;

ішкі нарықта өткізу мақсатында ұлттық оператордың жер қойнауын пайдаланушылардан тауарлық газды сатып алуының басым құқығын алып тастауды, нарықты реттеуден кезең-кезеңімен бас тарта отырып, биржалық сауда-саттықты енгізуді, тауарлық газды бөлшек саудада өткізу жөніндегі ұлттық оператордың қызметін тоқтатуды қамтитын тауарлық газды көтерме және бөлшек саудада өткізу нарықтарының бәсекелес моделін әзірлеу және іске асыру мерзімдерін айқындау.

Газдандырудың бас схемасын өзектілендіру

Қолданыстағы Бас схема өзектілендіруді қажет етеді:

халықты табиғи газбен қамтуды 2030 жылға қарай 13,5 млн адамға дейін (65 %) ұлғайту мақсатын ескерсек, газдандырудың жаңа жобаларын әзірлеу талап етіледі;

Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың тапсырмасына сәйкес Қазақстанның солтүстік облыстарын газдандырудың нұсқаларын әзірлеу қажет. Қолданыстағы Бас схемада орталық және солтүстік өңірлерді газдандыру "Тобыл – Көкшетау – Астана" бағыты бойынша газ құбырын салу арқылы жоспарланған болатын, алайда қазіргі уақытта Нұр-Сұлтан қаласы мен Қарағанды облысын газдандыру "Сарыарқа" газ құбыры есебінен жүзеге асырылады;

бұған қоса, бастапқы межелеген техникалық және экономикалық параметрлерден ауытқып орындалған кейбір газдандыру жобаларын жаңарту талап етіледі;

қазіргі уақытта мұнай-газ химиясы жобалары іске асырылуда, сондай-ақ өңірлерде жылу-электр орталықтарын газға ауыстыру, сұйытылған/сығылған табиғи газды мотор отыны ретінде пайдалануды кеңейту бойынша жұмыстар жүргізілуде, "Батыс Еуропа – Батыс Қытай" халықаралық көлік бағытындағы транзиттік жүк легін және "Қазақстан темір жолы" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының теміржол локомотивтерін газбен қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер жанартылды, бұл бұрын болжанған газ тұтыну құрылымы мен көлемін, сондай-ақ Бас схеманың техникалық-экономикалық көрсеткіштерін елеулі түзетуді талап етеді.

Бас схеманы өзектілендіру кезіндегі маңызды жайт қаражатты жоспарлау мен игерудің тиімділігін, сондай-ақ газ инфрақұрылымы объектілерін жобалау, салу және пайдалану сапасын қамтамасыз ететін негізгі өлшемшарттарды белгілеу болып табылады.

Тасымалдау

Ішкі нарықта газға сұраныстың ұлғаюына байланысты тасымалдау көлемі өседі, бұл қолданыстағы газ тасымалдау жүйесінің сенімді жұмыс істеуін, сондай-ақ оның өнімділігін ұлғайтуды қамтамасыз етуді талап етеді.

Алайда бүгінгі таңда газ тасымалдау инфрақұрылымының шектен тыс тозуы және оның өткізу қабілетінің жеткіліксіздігі газ тасымалдауды дамыту үшін тежеуші факторлар болып табылады. Газ құбырларының басым бөлігі 50 жылдан астам қолданылып келеді. Тозудың орташа деңгейі 75 %-дан асады.

Барлық жерде газбен жабдықтау қауіпсіздігіне қатер төндіретін ақаулар (құбырлардың шектен тыс ақаулар, қаяу, құбыр металының ақаулары, жіктер тұсындағы жарамсыз ақаулар, құбырдағы ойық коррозия) анықталды.

Тозығы жеткен кейбір газ құбырлары тұтас өңірлер үшін жалғыз газ алу көзі болып табылады (Атырау облысы үшін "Мақат – Солтүстік Кавказ" МГҚ, Маңғыстау облысы үшін "Окарем – Бейнеу" МГҚ, Қазақстанның оңтүстігі үшін "Бұхара газды ауданы – Ташкент – Бішкек – Алматы" МГҚ, Қостанай облысы үшін "Қарталы – Рудный – Қостанай" МГҚ).

Газ тасымалдау инфрақұрылымының қолданыстағы өткізу қабілеті өңірлерді газдандыруды жалғастыру және перспективалы мұнай-газ химиясы жобаларын газбен қамтамасыз ету үшін жеткіліксіз.

Мысалы, "Бейнеу – Шымкент" МГҚ өткізу қабілетінің жеткіліксіздігіне байланысты газ саласының мынадай бағыттар бойынша перспективалы дамуы тежелуде:

Қазақстанның оңтүстік, орталық және солтүстік өңірлерін одан әрі газдандыру;

газ өндірудің жаңа жобаларынан газ тасымалдауды қамтамасыз ету және тиісінше Қытайға экспорт көлемін арттыру;

перспективалы мұнай-газ химиясы жобаларын және Алматы қаласындағы ЖЭО-2, ERG, "ArcelorMittal" акционерлік қоғамын қоса алғанда, елдің оңтүстігі мен орталығында жаңа ірі коммерциялық тұтынушыларды газбен қамтамасыз ету.

Мұндай жағдайда газ тасымалдау инфрақұрылымы проблемаларын шешудің мынадай жолдары қарастырылуда:

1. Инвестициялар көлемі техникалық аудит нәтижелері бойынша алдын ала бағаланатын Қазақстан Республикасының газ тасымалдау жүйесі объектілерін кешенді жаңғырту қажет.

Автоматтандыру және цифрландыру процестерін міндетті түрде пайдалану, оның ішінде компрессорлық станцияларды және газ тасымалдау инфрақұрылымының басқа да объектілерін SCADA жүйелерімен қашықтан мониторингтеу, ұлттық оператордың газ тасымалдау жүйесін кешенді жаңғыртудың бөліктері газ тасымалдау жүйесі объектілерін картографиялау және цифрландыру болып табылады.

2. Өткізу қабілеті жылына 10 млрд м³ және одан да көп болатын жаңа газ құбырын салу есебінен газ тасымалдаудың негізгі күретамыры – "Бейнеу – Шымкент" МГҚ кеңейту қажет.

Жаңа газ құбырын жеке инвестициялар тарту есебінен салуды қарастыру жоспарланып отыр.

Жаңа газ құбырын салу жобасының инвестициялық тартымдылығын қамтамасыз ету үшін инвестициялық қызметті мемлекеттік қолдау мәселелерін реттейтін қолданыстағы заңнамаға сәйкес фискалдық преференцияларды қоса алғанда, инвестициялық преференциялар беру қажет.

Инвесторға "тасымалда немесе төле" талабымен ұзақ мерзімді шартты және жаңа газ құбыры бойынша ИОА тасымалдау тарифіне ұқсас тасымалдау тарифін ұсыну болжанады.

Мұнай-газ химиясын дамытуға жәрдемдесу

Көмірсутек шикізатын өңдеу Қазақстанның табиғи ресурстарын тиімді пайдалану бағыттарының бірі болып табылады және экономиканы әртараптандырудың ықтимал нұсқасы ретінде қаралады.

Қазақстанда қосымша жұмыс орындарын ашуға және ел экономикасының табысын ұлғайтуға мүмкіндік беретін бәсекеге қабілетті мұнай-газ химиясы саласын құру үшін барлық мүмкіндік бар.

Бұл бағытта ұлттық оператор мүдделі инвесторларды шикізат ретінде газдың кепілдендірілген көлемімен қамтамасыз ету мақсатында олармен өзара іс-қимыл жасайды.

Газдың ықтимал тапшылығы жағдайында мұнай-газ химиясы жобаларын қолжетімді газбен қамтамасыз ету жөніндегі стратегиялық міндет толығымен газдың ресурстық базасын дамыту жөніндегі бастамалардың табыстылығына тәуелді болады.

Ұлттық операторды нығайту бойынша басымдықтар мен міндеттер

Заңның 5-бабының 2) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 5 шілдедегі № 914 қаулысымен газ және газбен жабдықтау саласындағы ұлттық оператор айқындалды.

Заңның 4-бабына сәйкес ұлттық оператордың негізгі рөлі ішкі тұтынушыларды газбен қамтамасыз ету болып табылады.

Ұлттық оператор бұдан әрі де өз рөлін сақтайды.

Кешенді жоспардың міндеттерін есепке ала отырып, ұлттық оператор қызметі мынадай бағыттарға шоғырланатын болады:

халықтың әлеуметтік жағынан осал бөлігі үшін бағаны тежеуді көздейтін ішкі тұтынушылар үшін газ бағасын белгілеудің мемлекеттік саясатын есепке ала отырып, басым тәртіппен ішкі нарыққа газ жеткізу;

газ экспортын қоса алғанда, қызметтің басқа түрлері есебінен газдың ішкі нарығынан болатын шығындарды өтеу;

ішкі нарықты газбен қамтамасыз ету үшін жеткілікті ресурстарды шоғырландыру (қажет болған жағдайда газ импорты, газды барлау, өндіру, өңдеу бойынша жаңа жобаларды іске асыру және Қазақстан Республикасындағы жер қойнауын пайдаланушылармен және шетелдік инвесторлармен үйлесімдікте жеткізуші газ тасымалдау инфрақұрылымын салу);

Қазақстан Республикасының Үкіметімен үйлесімдікте газ саласының инвестициялық тартымдылығын арттыру бойынша шараларды әзірлеу;

Қазақстан Республикасының Үкіметімен үйлесімдікте өзектілендірілген Газдандырудың бас схемасын ескере отырып, газдандыруды дамыту жобаларын жоспарлау және жүзеге асыру.

2025 жылға қарай Еуразиялық экономикалық одақтың (бұдан әрі – ЕАЭО) ортақ газ нарығын құру болжануда. Бұл үшін ұлттық оператор ЕАЭО-ның ортақ газ нарығында тең құқықты әріптес болуы үшін оның позицияларын нығайту қажет.

Кешенді жоспарды қаржыландыру

Қазақстанның қолданыстағы газ тасымалдау инфрақұрылымының объектілерін 2030 жылға дейін жаңғырту үшін инвестициялар қажет, олардың көлемі техникалық аудит нәтижелері бойынша алдын ала бағаланады.

Сондай-ақ газ тасымалдау инфрақұрылымының жаңа объектілерін құруға:
газдандыруды дамыту;

транзиттік және экспорттық әлеуетті арттыру;

Қазақстан Республикасындағы тауарлық газ ресурстарын ұлғайту үшін барлау, өндіру және өңдеу жобаларын іске асыру бөлігінде инвестициялар қажет.

Р/с №	Іс-шаралар	Қажетті қаржыландыру сомасы	Қаржыландыру көзі
1.	Өзектілендірілген Газдандырудың бас схемасына сәйкес газдандырудың жаңа жобалары	бюджет Бас схеманы өзектілендіру нәтижесінде нақтыланатын болады	мемлекеттік бюджет
2.	Газ тасымалдау инфрақұрылымын жаңғырту және кеңейту	қаржыландыру көздері жобаларды дайындау және іске асыру процесінде, ТЭН/ЖСҚ әзірлеу қорытындысы бойынша нақтыланатын болады	меншікті қаражат және қайтарылуы тасымалдауға арналған тарифтер, газдың көтерме және бөлшек сауда бағалары, сондай-ақ жарғылық капиталды толықтыру арқылы мемлекеттік бюджеттен қаражат бөлу есебінен қамтамасыз етілетін қарыз қаражаты
3.	Барлаудың жаңа жобалары, газды өндіру мен өңдеуді арттыру	бюджет тауарлық газ ресурстарын ұлғайтуға бағытталған жобалар	қарыз қаражаты немесе инвесторлар қаражаты, ішінара ұлттық оператордың өз қаражаты есебінен (жеткізуші газ тасымалдау

	үшін ТЭН әзірлеу нәтижесінде нақтыланатын болады	инфрақұрылымы бөлігінде)
--	--	--------------------------

Ұлттық оператордың мүмкіндіктері шектеулі болуына, сондай-ақ мемлекеттің бос бюджет қаражатының болмауына байланысты газ саласының инвестициялық жобалары үшін қаржыландыруды тартуда қиындықтар бар.

Аталған инвестициялық жобаларды меншік нысанына қарамастан (квазимемлекеттік сектор немесе жеке инвесторлар) инвестициялық капиталды тарту арқылы ішінара жүзеге асыруға болады.

Осылайша, мемлекет газ тасымалдау инфрақұрылымын жаңғыртуды және сырттан инвестициялар тарту есебінен газ саласын дамытудың перспективалы жаңа жобаларын жүзеге асыра алады, бұл қазір елдің газ саласын одан әрі дамыту үшін өте қажет.

Бұл үшін Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2016 жылғы 14 қаңтардағы № 13 қаулысымен бекітілген инвестициялық жобаларды іске асыруға арналған қызметтің басым түрлерінің тізбесін "газ саласы" деген бөліммен толықтыру қажет. Бұл бөлім газдандыруды, жаңа газ тасымалдау инфрақұрылымын салуды және жаңғыртуды, газды барлау, өндіру және өңдеу жөніндегі жаңа жобаларды іске асыруды көздейтін болады.

Сондай-ақ ұлттық операторға инвесторлармен:

газ тасымалдау үшін – "тасымалда немесе төле";

газ сығымдаудың көрсетілетін қызметтері үшін – "сығымда немесе төле";

газды өңдеу үшін – "газды өңдеуге бер немесе төле" талабымен газды тасымалдаудан, өңдеуден, өткізуден және газды сығымдауды қоса алғанда, ілеспе қызметтер көрсетуден түсетін кірістер есебінен инвестициялардың қайтарылуына кепілдік беретін келісімшарттарды жасасуға өкілеттік беру қажет.

P/c №	Атауы	Аяқталу нысаны	Орындау мерзімі	Жауапты орындаушылар	Қаржыландыру көлемі	Қаржыландыру көздері
1	2	3	4	5	6	7

Күтілетін нәтижелер:

1) тауарлық газдың ресурстық базасы: тауарлық газ өндірісін 42,1 млрд м³ дейін ұлғайту; газды барлау, өндіру, өңдеу және газ тасымалдайтын инфрақұрылым салу жобаларының инвестициялық тартымдылығын арттыру үшін шаралар әзірлеу;

2) ішкі нарық: Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың солтүстік өңірлерді газдандыру және халықты газдандырумен жалпы қамтуды 65 %-ға жеткізу жөніндегі тапсырмаларын ескере отырып, Газдандырудың бас схемасын өзектілендіру;

3) тасымалдау: газ тасымалдау инфрақұрылымының тозу деңгейін 25 %-ға дейін қысқарту, өткізу қабілетін газдандыру бойынша нысаналы көрсеткіштерді қамтамасыз ету үшін қажетті деңгейге дейін кеңейту;

4) мыналарды: а) қолдауды қажет ететін тұтынушылардың санаттары, ең алдымен халықтың әлеуметтік осал топтары үшін газ бағаларын тежеуді; б) газға нарықтық баға төлеуге қабілетті тұтынушылардың

жаңа санаттарын енгізуді; в) ұлттық оператордың қаржылық орнықтылығын қамтамасыз ету үшін тарифтер мен бағаларды ұзақ мерзімді жоспарлауды және дефолттың алдын алу үшін мемлекеттік қолдау шараларын заңнамалық бекітуді ескере отырып, газға баға белгілеу моделін жетілдіру;

5) мұнай-газ химиясы: шикізаттың кепілдік берілген көлемін және оны мұнай-газ химиясы өндірістері орындарына тасымалдаудың тұрақты шарттарын ұсыну.

1.	Газдың ресурстық базасын ұлғайту					
1.1.	Ірі жобалардан газ өндіруді және өңдеуді ұлғайту					
1.	Жылына 1,15 млрд м ³ шикі газды қайта өңдеу үшін Қашаған ГӨЗ салу (1-кезең)	пайдалануға беру актісі	2022 – 2024 жылдар	ЭМ, PSA (келісу бойынша), QazaqGaz (келісу бойынша), инвестор (келісу бойынша)	378,3 млрд тг	QazaqGaz-дың меншікті қаражаты/ қарыз қаражаты (қажет болған кезде)
2.	Базалық жобалау туралы келісімдерге қол қою (2а кезең)	базалық жобалау туралы келісім	2022 жыл	QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
3.	Базалық жобалау туралы келісімдерге қол қою (2б кезең)	базалық жобалау туралы келісім	2022 жыл	QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
4.	ҚМГ стратегиялық әріптесімен бірлесіп Қаламқас-теңіз кен орнының газ қорларын игеру мүмкіндігін зерделеу	техникалық - экономикалық есеп	2022 жыл	ЭМ, ҚМГ (келісу бойынша), QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
5.	Жаңаөзен қаласында жаңа ГӨЗ салу	пайдалануға беру актісі	2022 – 2024 жылдар	ҚМГ (келісу бойынша)	айқындалуы тиіс	меншікті немесе қарыз қаражаты
1.2.	ҚМГ кен орындарында газ өндірудің жаңа жобаларын іске қосу					
	ЖМК преференциаларын беру мүмкіндігін және газды					

6.	пайдалану нұсқаларын (оның ішінде сутегі өндірісі үшін) ескере отырып, ҚМГ кен орындарының газ қорларын игеру жоспарларының айқындау	ж о л картасы	2023 жылғы төртінші тоқсан	ҚМГ (келісу бойынша), QazaqGaz (келісу бойынша), ЭМ, ҰЭМ	талап етілмейді	-
1.3.	Газды геологиялық барлау					
7.	QazaqGaz-дың тікелей келіссөздер құқығын іске асыру мүмкіндігін ескере отырып, МЖҚҚББ-дағы перспективалы газ учаскелерінің тізбесін айқындау	перспективалы газ учаскелерінің тізбесі	2023 жылғы мамыр	ЭМ, ИИДМ, QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
1.4.	Газды барлау, өндіру, өңдеу және жеткізуші газ тасымалдау инфрақұрылымын салу жобаларын ынталандыруға арналған преференциялар					
8.	Газды барлау және өндіру жобалары үшін преференциялар, оның ішінде ЖМК шеңберінде фискалдык преференциялар беру мүмкіндігін қарау	Үкіметке ақпарат	2022 жыл	ЭМ, ҰЭМ, Қаржымині, СІМ, ҚШИКҚ (келісу бойынша), QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
	Қашаған кен орнынан 1 млрд м ³					

9.	шикі газды өңдеу үшін "ҰИМТ" АЭА-ға қосу жолымен МӨЗ салу жобасына преференциялар беру мүмкіндігін қарау	Үкіметке ақпарат	2022 жыл	ЭМ, ҰЭМ, ИИДМ, Қаржымині, СІМ	талап етілмейді	-
10.	Жаңаөзен қаласында жаңа газ өңдеу зауытын салу жобасы үшін преференциялар беру мүмкіндігін қарау	Үкіметке ақпарат	2022 жыл	ЭМ, ҰЭМ, ИИДМ, Қаржымині, СІМ, ҚМГ (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
11.	Өңделген газ ресурстарын ұлғайту мақсатында ГӨЗ және газды кешенді дайындау қондырғыларын (бұдан әрі – ГКДҚ) салудың барлық жаңа жобаларына АЭА преференцияларын қолдану мүмкіндігін қарау	Үкіметке ақпарат	2022 жыл	ЭМ, ҰЭМ, Қаржымині, СІМ, ИИДМ, ҚШИКҚ (келісу бойынша), QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
	Жер қойнауын пайдаланушылардан газ сатып алу үшін бағаның			ЭМ, QazaqGaz (келісу бойынша),		

12.	ынталандырушы формуласын және оны жаңа газ жобаларына қолдану тетіктерін әзірлеу	Үкіметке ұсыныс	2022 жыл	ҚМГ келісу бойынша), ҚШИКҚ (келісу бойынша)	(талап етілмейді	-
1.5.	Импорттық газды сатып алу					
13.	Ішкі нарықта газ тапшылығын болдырмау үшін газ импортын қамтамасыз ету	Үкіметке ақпарат	2022 – 2025 жылдар	ЭМ, QazaqGaz келісу бойынша)	(талап етілмейді	-
1.6.	Газдың ресурстық базасының өсуін ынталандыру үшін заңнамаға өзгерістер енгізу					
14.	Кен орындарында Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің көмірсутектердің өндіруді есепке алудың ақпараттық жүйесіне деректер беретін шикі газ есептеуіштерін орнату мәселесін пысықтау	Үкіметке ұсыныс	2022 жылғы желтоқсан	ЭМ, Kazenergy, жер қойнауын пайдаланушылар (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
	Қабатқа айдалатын немесе алау етіп нормадан көп жағылатын газды, сондай-ақ мұнай-газ					

15.	к е н орындарын дағы бос газ кенжатында рын өндіру және өңдеу жөніндегі Ж М К преференци ялары мен г а з бағасының ынталандыр у ш ы формуласы ескерілетін ынталандыр у ш ы шаралар	Үкіметке ұсыныс	2022 жылғы желтоқсан	Э М , QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
2.	Газ тасымалдау инфрақұрылымын дамыту және жаңғырту					
2.1.	Газ тасымалдау жүйесінің жай-күйіне тәуелсіз техникалық аудит жүргізу					
16.	Техникалық аудит (желілік бөлік)	техникалық аудит туралы есеп	2022 жыл	QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	QazaqGaz меншікті қаражаты есебінен
2.2.	1-кезең. 2021–2025 жылдар аралығындағы кезеңге арналған газ тасымалдау инфрақұрылымын кеңейту және жаңғырту бағдарламалары					
17.	Маңғыстау облысының Құрық ауылында А Г Т С орнатып, " Жаңаөзен – Ақтау" МГҚ-дан " Жетібай – Құрық" магистральд ық бұрма г а з кұбырын салу	пайдалануға беру актісі	2022 жыл	QazaqGaz (келісу бойынша)	22,9 млрд тг (ЖСҚ-ға сәйкес нақты құны)	QazaqGaz меншікті қаражаты/қарыз қаражаты (қажет болған кезде)
	2 БГП орнатып, Құрық ауылы маңындағы АГТС-тан жылы жағажай курорт					

18.	аймағындағы Сарша мекені мен "Rixos Aktau" қонақүйіне дейін жоғары қысымды газ құбырын салу	пайдалануға беру актісі	2023 жыл	QazaqGaz (келісу бойынша)	7,4 млрд тг (ЖСҚ-ға сәйкес нақты құны)	QazaqGaz меншікті қаражаты/қарыз қаражаты (қажет болған кезде)
19.	"Бейнеу – Жаңаөзен" МГҚ-ның 2-желісін салу	пайдалануға беру актісі	2023 жыл	QazaqGaz (келісу бойынша)	160,8 млрд тг (ЖСҚ-ға сәйкес нақты құны)	20 % Қордың меншікті қаражаты және 80 % QazaqGaz меншікті қаражаты/қарыз қаражаты (қажет болған кезде)
20.	Маңғыстау облысының газ тасымалдау жүйесін күрделі жөндеу	пайдалануға беру актісі	2024 жыл	QazaqGaz (келісу бойынша)	43,1 млрд тг (ЖСҚ-ға сәйкес нақты құны)	QazaqGaz меншікті қаражаты
21.	Қолданыстағы "Мақат – Солтүстік Кавказ" МГҚ - ға ұзындығы 130 км Ду 1020 мм резервтік газ құбырын (лупинг) салу	пайдалануға беру актісі	2023 жыл	QazaqGaz (келісу бойынша)	89,1 млрд тг (ЖСҚ-ға сәйкес нақты құны)	20 % Қордың меншікті қаражаты және 80 % QazaqGaz меншікті қаражаты/қарыз қаражаты (қажет болған кезде)
2.3.	2025 жылға қарай ішкі нарықта тұтынудың өсу болжамын ескере отырып, газ тасымалдау инфрақұрылымын кеңейту жобалары					
22.	ББШ 2-ші желісін салу үшін қаржыландыру көздерін айқындау	Үкіметке ұсыныс	2023 жыл	Қор (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
	Газ тасымалдау инфрақұрылымын жаңғырту					

23.	және кеңейту бағдарламасының 2-кезеңі үшін қаржыландыру көздерін айқындау	Үкіметке ұсыныс	2022 жыл	ЭМ, ҰЭМ, Қор (келісу бойынша) QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
2.4. Газ тасымалдау инфрақұрылымын жаңғыртудың 2-кезеңін іске асыруды жоспарлау						
24.	Газ тасымалдау инфрақұрылымын жаңғыртудың 2-кезеңі жобаларының тізбесін нақтылау, тариф есебінен қаржыландыруды айқындау, қажет болған жағдайда республикалық бюджетпен "Самұрық-Қазына" АҚ қаражатын тарту. Жобалардың алдын ала тізбесінде мыналар қамтылған: сүйемелдеуші инфрақұрылым объектілері (ГАА, БӨАЖА және т.б.) жаңғырту; газ тасымалдауда қолданылатын, 75 %-	Үкіметке ақпарат	2024 жыл	QazaqGaz (келісу бойынша), ЭМ, ҰЭМ, Қаржымині	талап етілмейді	

	дан астам тозған МГҚ учаскелерін е ҚІД жүргізу және жөндеу ("ОАО" МГҚ, "Бұхара – Орал" МГҚ, "СОН" МГҚ, "МСК" МГҚ, "БГА – ТБА" МГҚ, "Газли – Шымкент" МГҚ, "Окарем – Бейнеу" МГҚ); сүйемелдеуші инфрақұрылым объектілерін (ГАА, БӨАЖА және т.б.) жаңғырту					QazaqGaz меншікті қаражаты
3.	Халықтың әлеуметтік тұрғыдан осал топтарын қорғауды ескере отырып, газға баға белгілеудің жаңа тәсілдері					
3.1.	Халықтың әлеуметтік тұрғыдан осал топтарын қорғаудың тиімді жүйесін және ішкі нарықта тауарлық газ бағасын одан әрі субсидиялау бойынша QazaqGaz мүмкіндіктерін ескере отырып, газға баға белгілеудің жаңа тәсілдерін іске асыру мақсатында заңнамаға өзгерістер енгізу					
	Газға баға белгілеудің жаңа тәсілдерін іске асыру мақсатында заңнамаға мыналарды көздейтін өзгерістер енгізу: а) газ бағасын тежеу саясаты жүзеге асырылатын жаңа					

25.	<p>санаттарды енгізу: атаулы әлеуметтік көмек және тұрғын үй көмегін алатын халықтың әлеуметтік тұрғыдан о с а л топтары;</p> <p>б) газдың нарықтық бағасын төлеуге қабілетті тұтынушылардың жаңа санаттарын енгізу, оның ішінде ірі коммерциял ы қ тұтынушылар және цифрлық майнингті жүзеге асыратын кәсіпорынд ар;</p> <p>в) әрбір санат үшін тауарлық газ бағасын белгілеу тәртібін (формула) айқындау;</p> <p>г) жылына 2 рет: МГҚ-мен г а з тасымалдау тарифтері өскен кезде; "Газ және газбен жабдықтау туралы " Қазақстан Республика</p>	Үкіметке ақпарат	2022 – 2023 жылдар	ЭМ, ҰЭМ, QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
-----	---	------------------	--------------------	-------------------------------------	-----------------	---

сы Заңының қолданыста
ғ ы
ережелеріне сәйкес 1
шілдеден бастап
түзету мүмкіндігін
ескере отырып,
ұ з а қ
мерзімді кезеңге
арналған шекті
көтерме бағаларды
бекіту;
д) МГҚ мен газ тарату
жүйесі арқылы
газды тасымалдау
ғ а
бекітілген тарифті
о н ы ң
қолданылу мерзімі
өткенге дейін
өзгерту негіздерін
кеңейту;
е)
күнтізбелік бір жыл
ішінде шекті
көтерме сауда
бағаларының көтерілуін
15 %-ға шектеуді
алып тастау
;
ж) тарифтік сметаға
облигациялар және
басқа да

	кредиттік құралдар түріндегі қарыз қаражатын қосу					
3.2.	Тарифтер мен бағаларға қысымды төмендету үшін газ тасымалдау инфрақұрылымын кеңейту және жаңғырту жобаларына арналған преференциялар					
26.	Тарифтер мен бағаларға қысымды төмендету үшін газ тасымалдау инфрақұрылымын кеңейту және жаңғырту жобаларының өзін-өзі ақтауы кезеңіне фискалдық жеңілдіктер беру мүмкіндігін қарау	Үкіметке ұсыныс	2022 жыл	ЭМ, ҰЭМ, Қаржымині, QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
4.	Газдандыруды дамыту					
4.1.	Газдандырудың 2030 жылға дейінгі бас схемасын өзектілендіру					
27.	Газдандырудың бас схемасын өзектілендіру	Қазақстан Республикасының Үкіметінің қаулысы	2022 жыл	ЭМ, QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
28.	Қазақстан Республикасының газдандырудың 2030 жылға дейінгі бас схемасы шеңберінде Қазақстанның солтүстік облыстарын газдандыру нұсқаларын әзірлеу	Үкіметке ұсыныс	2022 жыл	ЭМ, Қор, QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-

4.2.	Газ тасымалдау объектілері мен тарату желілерін салу бюджеті мен функцияларын ЖАО-дан QazaqGaz-ға беру					
29.	Бюджет кодексінің шеңберінде газдандырудың бас схемасын іске асыруға арналған бюджет қаражатын QazaqGaz-ға бағыттау тетігін айқындау	Үкіметке ұсыныс	2022 жыл	ЭМ, Қаржымині, ҰЭМ, QazaqGaz (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
5.	Газ генерациясының үлесін 2030 жылға қарай сағатына 33 млрд кВт-қа дейін ұлғайту (жалпы энергия теңгерімінде 25 %)					
5.1.	Газ генерациясы бойынша мақсаттарға қол жеткізу үшін қуаттарды, газ көлемін, газ тасымалдау және газ тарату инфрақұрылымын жоспарлау					
30.	Ұлттық энергетикалық желіні дамыту жоспары шеңберінде газ генерациясы бойынша мақсаттарға қол жеткізу үшін жол картасын жасай отырып, қуаттарды, газ көлемін және талап етілетін инфрақұрылымды келісу	Қордың жол картасы	2022 жылғы екінші тоқсан	ЭМ, Қор (келісу бойынша), QazaqGaz (келісу бойынша), КЕГОС (келісу бойынша), Самұрық-Энерго (келісу бойынша)	талап етілмейді	-
5.2.	Түркістан облысында 1000 МВт бу-газ электр қондырғысын (бұдан әрі – БГҚ) салу					
31.	Түркістан облысында 1000 МВт БГҚ салуға алдын ала техникалық - экономикалық	алдын ала ТЭН	2022 жылғы екінші тоқсан	Қор (келісу бойынша)	талап етілмейді	-

	негіздемені (бұдан әрі – алдын ала ТЭН) әзірлеу					
6.	QazaqGaz акциялары пакетінің 25 % IPO					
32.	"Ұлттық холдингтердің және (немесе) ұлттық компаниялардың не олардың аффилиирленген тұлғаларының, сондай-ақ мемлекет қатысатын өзге де заңды тұлғалардың жарғылық капиталдарына берілген және (немесе) олардың меншігінде тұрған стратегиялық объектілердің және мемлекетпен аффилиирленбеген заңды тұлғалардың, сондай-ақ жеке тұлғалардың меншігінде тұрған стратегиялық объектілердің тізбелерін	Қазақстан Республикасының Үкіметінің қаулысы	2022 жыл	ҰЭМ, ЭМ, Қаржымині, ҰҚК (келісу бойынша), Қор (келісу бойынша)	талап етілмейді	-

	<p>бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 30 маусымдағы № 651 қаулысына QazaqGaz акциялары пакетінің 25%-ын стратегиялық объектілер тізбесінен алып тастау бөлігінде өзгеріс енгізу</p>					
33.	<p>"Жекешелендірудің 2021–2025 жылдарға арналған кейбір мәселелері туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 29 желтоқсандағы № 908 қаулысына QazaqGaz акцияларының пакетінің 25%-ын IPO-ға шығару бөлігінде өзгеріс енгізу</p>	<p>Қазақстан Республикасының Үкіметінің қаулысы</p>	2022 жыл	<p>Қаржымині, ЭМ, ҰЭМ, ҰҚК (келісу бойынша), Қор (келісу бойынша), QazaqGaz (келісу бойынша)</p>	талап етілмейді	-
	<p>QazaqGaz акцияларын бастапқы жария</p>			<p>QazaqGaz (келісу бойынша),</p>	<p>консультанттарды</p>	

34.	орналастыруды (IPO) дайындау және іске асыру	бағалы қағаздар шығару	2022 – 2023 жылдар	Қор (келісу бойынша)	тартқаннан кейін нақтылануға тиіс	QazaqGaz есебінен
-----	--	------------------------	--------------------	----------------------	-----------------------------------	-------------------

2 Техникалық аудит нәтижесі бойынша МГҚ желілік бөлігінің жаңғырту жоспары жасалады

Ескертпе:

"Қашаған кен орнының шикізаты базасында қуаты жылына 1,15 млрд м³ газ өңдеу зауытын салу" және "Инвестициялар тарту есебінен Түркістан облысында қуаты 350 МВт БГҚ салу" іс-шаралары Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы № 730 қаулысымен бекітілген "Қазақстандықтардың әл-ауқатын арттыруға бағытталған орнықты экономикалық өсу" ұлттық жобасында көзделген.

Аббревиатуралардың толық жазылуы:

АГТС – автоматтандырылған газ таратушы станциялар;

Арселор – "ArcelorMittal" акционерлік қоғамы;

АЭА – арнайы экономикалық аймақ;

"БГА – ТБА" МГҚ – "Бұхара газды ауданы – Ташкент – Бішкек – Алматы" магистралдық газ құбыры;

БӨАЖА – бақылау-өлшеу аспаптар және автоматика;

ГАА – газ айдайтын агрегат;

ЖАО – жергілікті атқарушы органдар

ЖЭО – жылу электр орталығы;

ЖІӨ – жалпы ішкі өнім;

ЖСҚ – жобалау-сметалық құжаттама;

ИИДМ – Қазақстан Республикасының Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі;

Қаржымині – Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі;

Қазақмыс – "Қазақмыс" корпорациясы;

Қор – "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамы;

ҚШИКҚ – "Қазақстан шетелдік инвесторлар кеңесі" қауымдастығы;

ҚІД – құбыршілік диагностика;

МГҚ – магистральдық газ құбыры;

МЖҚҚББ – Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасы;

"МСК" МГҚ – "Мақат – Солтүстік Кавказ" магистральдық газ құбыры;

"ОАО" МГҚ – "Орта Азия – Орталық" магистральдық газ құбыры;

РБ – республикалық бюджет;
"СОН" МГҚ – "Союз – Оренбург – Новопсков" магистралдық газ құбыры;
Самұрық-Энерго – "Самұрық-Энерго" акционерлік қоғамы;
СІМ – Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігі;
ТЭН – техникалық-экономикалық негіздеме;
ҰҚК – Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік комитеті;
ҰЭМ – Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі;
"ҰИМТ" АЭА – "Ұлттық индустриялық мұнай-химия технопаркі" арнайы экономикалық аймағы;
ЭМ – Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі;
ERG – Eurasian Resources Group;
Kazenergy – "Kazenergy" Қазақстан мұнай-газ және энергетика кешені ұйымдарының қауымдастығы" заңды тұлғалар бірлестігі;
KEGOC – "Kazakhstan Electricity Grid Operating Company" акционерлік қоғамы;
PSA – "PSA" жауапкершілігі шектеулі серіктестігі;
QazaqGaz – "QazaqGaz" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамы.